

промислової продукції // Веснік Гродзенскага дзяржаўнага ўніверсітэта імя Я.Купалы. Серыя 5. Эканоміка. – 2009. № 2. – С. 11–14.

9. Проблемы экономической безопасности Беларуси / [П.Г. Никитенко, В.Н. Ермашкевич, Г.Т. Кулаков и др.]. – Мн.: ИООО «Право и экономика». – 2001. – 224 с.

10. Санто Б. Инновации как средство экономического развития / Б. Санто. – М.: Прогрес, 1990. – 278 с.

11. Сахал Д.М. Технический прогресс: концепции, модели, оценки / Д.М. Сахал; [пер. с англ.]. – М.: Финансы и статистика, 1985. – 368 с.

12. Уайт П. Управление исследованиями и разработками / Под ред. Д. Н. Бобрышева; [пер. с англ.]. – М.: Экономика, 1982. – 162 с.

References

1. Amosha A.Y., Yvanov E.T., Prokopenko N.D., Yvanov S.E. Kanony rynku y zakony ekonomyky. Kn. 8. Ekonomycheskoe proektirovanye: Monohrafiya / NAN Ukrainy. Yn-t ekonomyky prom-sty. Donetsk, 2005. – 548 s.
2. Enerhoefektyvnist yak resurs innovatsiinoho rozvytku: natsionalna dopovid pro stan ta perspektyvy realizatsii derzhavnoi polityky enerhoefektyvnosti u 2008 rotsi / S.F. Yermilov, V.M. Heiets, Yu.P. Yashchenko, V.V. Hryhorovskiy, V.E. Lir ta in. – K., NAER, 2009. – 93s.
3. Stratehichne upravlinnia innovatsiinoiu diialnistiu yak osnova ekonomichnoi bezpeky natsionalnoi ekonomiky: Monohrafiia [Tekst] / Datsii O. I., Koretskyi M. Kh. ta in. – Donetsk: TOV „ Yuho-Vostok, Ltd, 2008. – 281 s.
4. Hryshko V.V. Enerhozberezhennia na promyslovykh pidpriemstvakh / Hryshko V, Mazaraki A. – Kyiv, 2010 – 340 s.
5. Formuvannia systemy zabezpechennia efektyvnoho vykorystannia enerhoresursiv u promyslovosti: avtoref. dys... d-ra ekon. nauk: 08.00.03 [Elektronnyi resurs] / V.V. Mykytenko; NAN Ukrainy. Rada po vyvchenniu produkt. syl Ukrainy. – K., 2007. – 40
6. Svirchavska Yu.A. Enerhozberezhennia yak zasib dosiahnennia enerhetychnoi bezpeky Ukrainy / Yu.A. Svirchavska // Ekonomichna ta sotsialna heohrafiia: Nauk. zb. – 2010. – Vyp. 61 – 238. S. 148-153.
7. Innovatsiyni rozvytok ekonomiky: model, systema upravlinnia, derzhavna polityka / Za red. d.e. n., prof. L. I. Fedulovoi. – K.: Osнова, 2006. – 522 s.
8. Kulakov H.T. Enerhoefektyvnost kak faktor povysheniya konkurentosposobnosti promyshlennoi produktsyy // Vesnik Hrodzenskaha dziazhaŭnaha universiteta imia Ya.Kupaly. Seriya 5. Ekanomika. – 2009. No 2. – S. 11-14.
9. Nykytenko P.H., Ermashkevych V.N., Kulakov H.T. y dr. Problemy ekonomycheskoi bezopasnosti Belarusy –Mn.: YO00 «Pravo y ekonomyka». –2001. –224 s.
10. Santo B. Ynnovatsyy kak sredstvo ekonomycheskoho razvytyia. –M.: Prohres, 1990. – 278 s.
11. Sakhal D. M. Tekhnicheskyi prohress: kontseptsyy, modely, otsenky. – / Per. s anhl. – M: Fynansy y statystyka, 1985. – 368 s.
12. Uait P. Upravlenye yssledovaniamy y razrabortkamy: Sokr. per.s anhl. / Pod red. D. N. Bobrysheva. – M. Ekonomyka, 1982. – 162 s.

Надійшла 07.02.2014; статтю представляє д. е. н. Макара О. В.

УДК 330.322:338.43

Р. І. ЛОПАТЮК

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

СТАН ІНВЕСТИЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

У статті розглянуто статистичні дані результатів господарювання підприємства аграрної сфери Вінницької області. Досліджено стан інвестиційного забезпечення аграрних підприємств, проаналізовано особливості галузі, визначено пріоритетні напрямки розвитку сільського господарства регіону. Визначено основні проблеми інвестиційного розвитку та визначено основні шляхи їх вирішення. Для удосконалення механізмів інвестування підприємств аграрного сектору економіки слід удосконалити систему розвитку їх інституційного забезпечення. Мова йде про нормативно-законодавчу підтримку вітчизняних інвесторів, їх протекціонізм на аграрному ринку, використання категорій лізингу та роялті.

Ключові слова: інвестиції, інвестування, інвестиційна привабливість, інвестиційне забезпечення.

R. I. LOPATYUK

Uman State Pedagogical University, Ukraine

STATE OF INVESTMENT SUPPORT AGRICULTURE

The objective is to analyze, statistical data, research of practical activities to develop recommendations for improving the provision of investment business in the region. The condition of investment provision of agricultural enterprises, analyzes the features of the industry, the priority areas of agriculture region. Investigated state investment provision of agricultural enterprises, analyzes the features of the industry, the priority areas of agricultural development in the region. To improve the investment vehicles enterprises agricultural sector should improve their system of institutional support. This is a normative legal support domestic investors and their protection in the agricultural market, using the categories of leasing and royalties.

Keywords: investment, investment, investment attraction, investment security.

Вступ

Сучасний стан економіки АПК України характеризується певною стабільністю і зростанням. Але подальше збільшення обсягів виробництва агропромислової продукції, нарощування їх приросту, а також прискорення науково-технічного прогресу значною мірою залежать від освоєння інвестицій, економічна

природа яких зумовлена закономірностями розширеного відтворення виробництва. Чим активніший інвестиційний процес, тим стрімкіші темпи відтворення засобів виробництва і робочої сили. У свою чергу це залежить від інвестиційних рішень суб'єктів підприємництва і видів економічної діяльності, що потребує інформації про інвестиційну привабливість об'єктів інвестування та найвигідніші напрями вкладання капіталу. Все це переконливо свідчить про необхідність посилення уваги до інвестування агропромислових підприємств.

Необхідно відзначити, що проблеми інвестиційного забезпечення та механізмів його здійснення знаходяться у полі зору багатьох відомих українських та зарубіжних учених-економістів. Серед них виділяються праці таких дослідників, як Г.М. Азаренкова, В.М. Алексійчук, М.І. Баканова, І.Т. Балабанов, І.О. Банева, Л. Бернштейн, М.Д. Білик, М.Г. Білуха, І.О. Бланк, Є.Ф. Брігхем, В.М. Гриньов, О.Є. Гудзь, М.Я. Дем'яненко, М.М. Єрмошенко, О.Д. Заруба, О.Т. Звягінцева, Г.О. Крамаренко, Г.Г. Кірейцев, А. В. Коваленко, В.В. Козик, М.Н. Крейніна, В.В. Лаврук, П.М. Майданевич, В.В. Поддєрьогін, В.С. Пономаренко, М.О. Плахтій, Н.О. Русак, В.А. Русак, П.Т. Саблук, Г.В. Савицька, Р.С. Сайфуліна, А.М. Сопко, Л.К. Сук, Н.В. Тарасенко та А.Д. Шеремет.

Теоретичні, методичні й практичні основи інвестування, викладені в працях цих учених, можуть бути використані для осмислення складного процесу розвитку інвестування підприємств аграрної сфери України. Проте дослідження потребують визначення основних напрямів та джерел залучення інвестицій у діяльність аграрних підприємств. Саме тому ми вирішили проаналізувати стан забезпечення інвестиційними ресурсами підприємства аграрного сектору Вінницької області та виявити певні закономірності, проблеми та шляхи їх подолання.

Постановка завдання

Метою є аналіз, статистичних матеріалів, дослідження практичних напрямів діяльності для розробки рекомендацій щодо покращення інвестиційного забезпечення підприємств регіону.

Результати дослідження

Стійкий розвиток підприємства є однією із найважливіших характеристик його фінансового стану, яка пов'язана з рівнем його залежності від кредиторів та інвесторів. Сам собою термін стійкість досить відносний і допускає велику кількість трактувань стосовно систем, категорій, наук, тощо. У науковій літературі розглядають семантично близькі поняття щодо «економічної стійкості»: економічна рівновага, економічна безпека, фінансова стійкість, економічна незалежність, стійкий розвиток та інші. Вивчення терміну «фінансова стійкість» уже мала місце у наших дослідженнях [6], а дана праця є логічним продовженням вивчення проблем сільського господарства, адже про яку стабільність можна говорити у наш час, коли сільськогосподарські підприємства мають обмежені фінансові ресурси для подальшого ефективного розвитку.

Вінниччина має один із найпотужніший у державі агропромисловий комплекс, основу якого складають 1199 сільськогосподарських підприємств, в т.ч. 602 великотоварних, 1374 селянських фермерських господарств, 531,3 тис. особистих селянських господарств, 184 великих підприємств харчової та переробної промисловості, понад 1500 малих переробних підприємств, 4 науково-дослідні станції, інститут кормів УААН, аграрний університет, 4 коледжі та 5, 197 агросервісних підприємств та організацій [5].

В галузі зайнято біля 145 тис. працівників. В області використовується 2017,6 тис. га сільськогосподарських угідь, з них 1729,9 тис. га ріллі, 48,8 тис. га багаторічних насаджень, 50,3 тис. га сіножатей, 187,6 тис. га пасовищ. За розмірами сільськогосподарських угідь область займає серед регіонів України 9 місце. Вінниччина має найбільший бурякоцукровий комплекс, займає провідні позиції по валових зборах зернових культур, в картоплярстві, садівництві та тваринництві. В області сконцентровано 13-14 % наявних в Україні площ цукрових буряків, і 5–6 % зернових культур [5].

Агропромисловий комплекс Вінниччини це найбільш інвестиційно-привабливий, експортно-спроможний та ліквідний сектор економіки області. Площа сільськогосподарських угідь складає понад 2 млн га [4]. Родючість ґрунтів по області сягає 60-65 одиниць (за 100-бальною шкалою). За розмірами сільськогосподарських угідь область займає серед України 9 місце.

Частка фінансових результатів підприємств аграрної сфери Вінницької області в складі фінансових результатів сільськогосподарських підприємств України з кожним роком зменшується, що свідчить про недостатній рівень фінансових ресурсів та вплив економічної ситуації в державі, а також невідповідність цінової політики щодо ресурсів, що використовуються у виробничій діяльності підприємств аграрної сфери та цінами на сільськогосподарську продукцію як рослинництва так і тваринництва. Але незважаючи на це, Вінниччина має один із найпотужніших серед регіонів України агропромисловий комплекс, який демонструє високі темпи розвитку. В регіоні виробляється 6,3 % обсягу валової продукції сільського господарства України. За останні 10 років всіма категоріями господарств нарощено обсяги виробництва сільськогосподарської продукції з 4,9 до 7,2 млрд грн, або на 2,3 млрд грн (52 %), в т.ч. в рослинництві – на 89,4 % (рис. 1).

Середні ціни на сільськогосподарські культури також зросли, що сприяло підвищенню валового доходу від реалізації продукції (табл. 1). Відповідно до наведених даних табл. 1, варто відзначити те, що за

2005–2011 рр. підвищилися середні ціни на такі види сільськогосподарської продукції: зернові та зернобобові культури на 615,27 %, олійні культури на 977,31 %, цукрові буряки на 717,41%, картоплю на 646,70 %, овочі на 1532,07 %, худобу та птицю на 2886,2 %, молоко та молочні продукти на 1615,11 %, яйця на 280,15 %. В структурі посівів зернові культури займають 52,7 % посівних площ, технічні культури – 22,8 %, в тому числі цукрові буряки – 8,6 %, картопля і овочі – 8,4 %, кормові культури – 16,1 %.

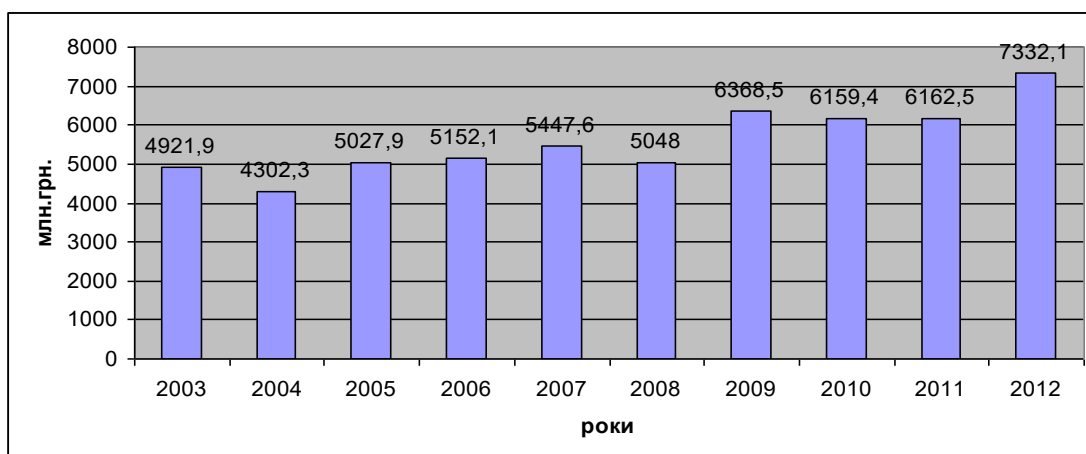


Рис. 1. Валова продукція сільського господарства Вінницької області [2]

Таблиця 1

Середні ціни реалізації сільськогосподарськими підприємствами (крім малих) продукції сільського господарства Вінниччини за 2005–2012 рр. (грн.) [2]

	Зернові та зернобобові культури	Олійні культури	Цукрові буряки	Картопля	Овочі	Худоба та птиця (у живій вазі)	Молоко та молочні продукти	Яйця, за тис.шт.
2006	448,8	840,0	195,4	675,1	1422,8	6635,8	1113,7	275,9
2007	537,3	1007,1	191,7	1253,1	414,7	5909,8	1087,9	197,7
2008	861,8	1772,8	140,9	1177,0	458,1	6246,6	1734,8	236,6
2009	766,1	1781,7	193,8	1180,7	574,5	10139,8	2194,9	315,4
2010	798,2	2139,7	277,4	1319,7	682,6	9745,1	1945,6	346,1
2011	1109,2	2848,2	385,0	2139,9	2987,7	9938,9	2946,4	364,6
2012	1344,5	3234,1	403,8	1763,7	4264,6	11878,8	3064,9	442,5

Враховуючи природно-кліматичні та інші особливості регіону, значні потенційні його можливості в розвитку сільськогосподарського виробництва (бурякоцукрового комплексу, зерновиробництва, картоплярства, садівництва та тваринництва) галузей харчової та переробної промисловості, Вінниччина може в перспективі виробляти 3,5–4 млн тонн зерна, 5–6 млн тонн цукросировини (650–700 тонн цукру), 350–360 тис. тонн м'яса (в живій вазі), 1270–1300 тис. тонн молока, в значних розмірах іншої продукції. У 2012 р. загальне виробництво продукції сільського господарства порівняно з відповідним періодом 2011р. зросло на 1,6%, у т.ч. в сільськогосподарських підприємствах – на 5,2%, у господарствах населення – на 0,3% (рис. 2).

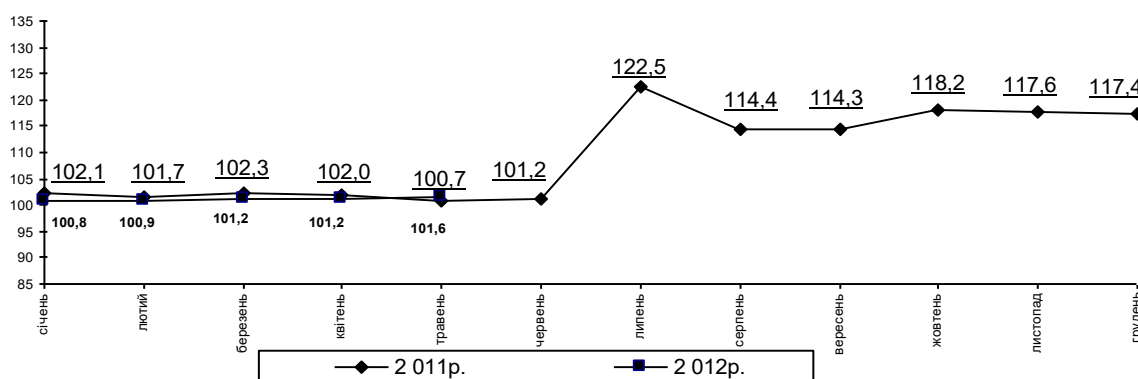


Рис. 2. Обсяги сільськогосподарського виробництва Вінницької області, % [2; 4]

Результати дослідження показують, що за обсягами інвестицій у сільськогосподарські підприємства, Вінницька область посідає провідне місце серед областей України. Наприклад, загальний обсяг прямих іноземних інвестицій, спрямованих в економіку області в 2012 р. становив 212,5 млн дол. США (в розрахунок на одну особу – 129,7 дол. США). При цьому спостерігається щорічне збільшення надходження інвестицій. Це сприяє відродженню буряківництва, цукрової промисловості, тваринництва, птахівництва [2].

Динаміка надходжень інвестицій у сільське господарство Вінницької області має наступний вигляд: 2011 р. в економіку області надійшло 31,1 млн дол. США, з них у сільське господарство було спрямовано 5,9%, або 1,84 млн дол. США. 2012 р. для країни був кризовим у фінансовому плані, що стосується інвестицій, то їх надходження в сільське господарство скоротилося на 37,2% і становило 0,68 млн дол. США. В загальному ж, надходження інвестицій до області мало таку динаміку (рис. 3).

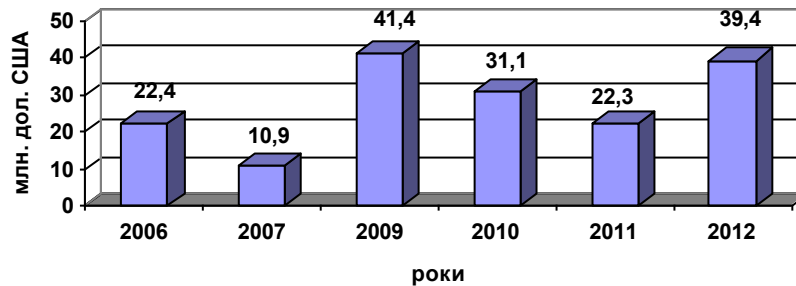


Рис. 3. Обсяги надходжень інвестицій до Вінницької області (млн дол. США) [2; 4]

За даними головного управління статистики у м. Вінниця, основні інвестиційні вкладення здійснювалися у розвиток рослинництва та тваринництва. Зокрема, австрійська фірма ТОВ «Агрона Фрут «Лука» у розвиток рослинництва вклала 3606,32 тис. дол. США. Нідерландські інвестори в сільське господарство області за останні три роки вклали 2,81 млн дол. США. Основний інтерес у цих інвесторів викликає цукрова промисловість області, саме на переформування цукрової галузі і були вкладені ці кошти. Німецькі інвестори вкладають свої кошти у рослинництво, здебільшого у вирощуванні пшениці, яку потім експортують. Однак найбільшим інвестором в сільське господарство області є корпорація «Зоря Поділля» та ТМ «Наша Ряба» яка планує вкласти у розвиток сільського господарства області 1,5 млрд дол. США [4].

Результати дослідження показують, що за обсягами інвестицій у сільське господарство, Вінницька область посідає провідне місце серед областей України. Головними причинами, що зумовлюють невисокі темпи росту показників інвестиційної діяльності Вінницької області та по регіонах України в цілому, є: надмірний податковий і адміністративний тиск на бізнес; слабка розвиненість ринкових інститутів – корпоративного сектора, відсутність стимулів і механізмів для залучення інвестицій, з боку органів місцевої влади. Для удосконалення механізмів інвестування слід удосконалити систему розвитку їх інституційного забезпечення, а саме: нормативно-законодавчу підтримку вітчизняних інвесторів, їх протекціонізм на аграрному ринку, використання категорій лізингу та роялті.

Література

1. Банева І. О. Структурні зміни в ресурсному забезпеченні сільськогосподарських підприємств / І. О. Банева // Бізнес-навігатор. — 2012. — № 28. — С. 100–104.
2. Головне управління статистики у Вінницькій області [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.vn.ukrstat.gov.ua>
3. Динаміка інвестицій в основний капітал за галузями економіки // Сільське господарство Вінниччини за 2012 рік : стат. зб. — Вінниця, 2011. — С. 20–21.
4. Інвестиційний портал Вінниччини [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://www.vininvest.gov.ua/ukr/aktiv/invest_kadr.html
5. Лопатюк Р.І. Сучасний рівень розвитку підприємств АПК Вінницької області / Р.І. Лопатюк // Агросвіт. — 2013. — № 6. — С. 56–60.
6. Лопатюк Р. І. Теоретичні аспекти фінансової стабільності підприємств / Р. І. Лопатюк // Вісник Хмельницького нац. ун-ту. — Хмельницький, 2013. — № 2. — С. 134–137.
7. Майданевич П. М. Методологічні засади оцінювання інвестиційної привабливості підприємств / П. М. Майданевич // Актуальні проблеми економіки. — 2012. — № 7. — С. 125.

References

1. Banyeva I.A. Strukturni zminy v resursnomu zabezpechenni silskohospodarskykh pidpriemstv / I.A Banyeva // Business Navigator. — 2012. — № 28. — P. 100-104. [in Ukrainian]
2. Department of Statistics in the Vinnitsa region. [Electronic resource]. - Access <http://www.vn.ukrstat.gov.ua> [in Ukrainian]
3. Dynamika investytsii v osnovnyi kapital za haluziyamy ekonomiky // Agriculture Vinnichiny for

- 2012: Stat. Collected — Kiev , 2011. — P. 20-21. [in Ukrainian]
4. Investment portal of Vinnitsa region [electronic resource]. — Mode of access:[http:// www.vininvest.gov.ua/ukr/aktiv/invest_kadr.html](http://www.vininvest.gov.ua/ukr/aktiv/invest_kadr.html). [in Ukrainian]
5. Lopatyuk R. I. Suchasnyi riven rozvytku pidpriemstv APK Vinnytskoi oblasti / R.I. Lopatyuk // Agrosvit . — 2013. — № 6. —P. 56-60. [in Ukrainian]
6. Lopatyuk R.I. Teoretychni aspekty finansovoi stabilnosti pidpriemstv / R.I. Lopatyuk // Visnyk Khmelnytskoho nats. un-tu. — Khmelnytskyi, — 2013 . — № 2. — P. 134-137 . [in Ukrainian]
7. Maidanevych P. M Metodolohichni zasady otsiniuvannia investytsiinoi pryvablyvosti pidpriemstv/ P.M. Maidanevych // Aktualni problemy ekonomiky. — 2012. — № 7. — S. 125. [in Ukrainian]

Надійшла 07.02.2014; рецензент: д. е. н. Хлівна І. В.